

KOMISJA EUROPEJSKA

KOMUNIKAT PRASOWY

Bruksela, dnia 7 czerwca 2012 r.

Prawo do informacji z chwilą zatrzymania zyskało moc prawną w całej Unii Europejskiej

„Ma Pan(i) prawo do... – *Pouczenie o prawach*”. W *Dzienniku Urzędowym* – unijnym dzienniku ustaw – opublikowano nowy akt mający zapewnić oskarżonym prawo do informacji w toku postępowania karnego na terytorium Unii Europejskiej. Wniosek dotyczący [dyrektywy o prawie do informacji w postępowaniu karnym](#) został przedstawiony przez Komisję Europejską w lipcu 2010 r., przegłosowany przez Parlament Europejski w dniu 13 grudnia 2011 r. (zob. [IP/11/1534](#)) i zatwierdzony przez krajowych ministrów sprawiedliwości w dniu 27 kwietnia 2012 r. (zob. [IP/12/430](#)). Prawo to gwarantuje, że osoba, która została zatrzymana lub aresztowana w dowolnym państwie członkowskim UE lub też podlega [europejskiemu nakazowi aresztowania](#), otrzyma w toku postępowania karnego *pouczenie o prawach* zawierające wykaz jej praw podstawowych. Państwa członkowskie mają teraz dwa lata na wprowadzenie nowych przepisów do krajowych systemów prawnych. Obecnie prawo do otrzymania pouczenia o prawach jest zapewnione jedynie w około jednej trzeciej państw członkowskich¹.

„Udało się nam wprowadzić jeden z głównych elementów prawdziwie europejskiej przestrzeni sprawiedliwości. Nowe przepisy dotyczące prawa do informacji pomogą zagwarantować rzetelny proces każdej osobie w UE. Stanowią również gwarancję, że każda osoba oskarżona lub podejrzana o popełnienie przestępstwa będzie informowana jasno i niezwłocznie o swoich prawach.” – powiedziała wiceprzewodnicząca Viviane Reding, unijna komisarz do spraw sprawiedliwości. „Będzie to szczególnie pożyteczne dla milionów urlopowiczów i innych osób podróżujących po terytorium UE, które mogą stać się stroną w postępowaniach karnych: będą teraz miały wyraźnie przewidziane prawo do bycia informowanym o swoich prawach w języku, który rozumieją. Pomoże to uniknąć błędów wymiaru sprawiedliwości. Liczę na to, że państwa członkowskie dokonają sprawnie transpozycji przepisów unijnych do krajowych systemów i nie będą zwlekać do ostatniej chwili przed upływem terminu, tak że dla naszych 500 milionów obywateli przepisy te staną się częścią rzeczywistości”.

---

¹ Austria, Hiszpania, Luksemburg, Łotwa, Niderlandy, Niemcy, Polska, Republika Czeska, Słowacja, Szwecja, Włochy oraz Zjednoczone Królestwo (Anglia i Walia).

Kontekst

Komisja Europejska zaproponowała nowe przepisy w lipcu 2010 r. ([IP/10/989](#)) jako jedno z szeregu praw zapewniających rzetelny proces sądowy; przepisy mają być stosowane w całej UE. Jest to już drugi środek zaproponowany przez unijną komisarz ds. sprawiedliwości Viviane Reding, mający na celu ustanowienie wspólnych europejskich norm minimalnych w sprawach karnych. Pozwoli on zwiększyć zaufanie do wymiaru sprawiedliwości w UE. W październiku 2010 r. Parlament Europejski i Rada zatwierdziły już pierwszy wniosek ustawodawczy, który nadał podejrzanym prawo do tłumaczenia pisemnego i ustnego, ([IP/10/1305](#)).

Na mocy dyrektywy w sprawie prawa do informacji policja i prokuratura będą zobowiązane zapewnić podejrzanym informacje o przysługujących im prawach. W przypadku zatrzymania władze przekażą takiej osobie wspomniane informacje na piśmie, w formie pouczenia o prawach, napisanego prostym, codziennym językiem. Każdy podejrzany otrzyma to pouczenie zaraz po zatrzymaniu, bez względu na to, czy się o nie zwróci czy nie. W razie potrzeby otrzyma także tłumaczenie pisemne wspomnianego pouczenia. Państwa UE mogą zdecydować o dokładnym brzmieniu pouczenia, ale w celu zmniejszenia nakładu pracy Komisja zaproponowała wzór w 22 językach UE (zob. załącznik). Zapewni to spójność dokumentu, co jest istotne z punktu widzenia osób przekraczających granice, i zmniejszy koszty tłumaczenia.

Pouczenie o prawach będzie zawierało informacje praktyczne na temat praw osoby zatrzymanej lub pozbawionej wolności, takich jak prawo:

- do zachowania milczenia;
- do adwokata;
- do informacji o zarzutach;
- do tłumaczenia ustnego i pisemnego w jakimkolwiek języku w przypadku osób, które nie rozumieją języka postępowania;
- do niezwłocznego postawienia przed sądem w przypadku zatrzymania;
- do poinformowania osoby trzeciej o aresztowaniu lub zatrzymaniu.

Pouczenie o prawach pozwoli **uniknąć błędów wymiaru sprawiedliwości**, a tym samym zmniejszy liczbę wnoszonych środków odwoławczych.

Obecnie dostęp obywateli do odpowiednich informacji o przysługujących im prawach w przypadku aresztowania i postawienia zarzutów karnych **nie jest jednakowy w poszczególnych państwach UE**. W niektórych państwach członkowskich podejrzani otrzymują tylko informacje ustne o przysługujących im prawach procesowych, a w innych informacje na piśmie są przekazywane wyłącznie na żądanie.

Zgodnie z art. 82 ust. 2 [Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej](#), w celu ułatwienia wzajemnego uznawania orzeczeń sądowych i poprawy współpracy policyjnej i wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych o charakterze transgranicznym, UE może przyjąć środki zwiększające prawa obywateli UE zgodnie z Kartą praw podstawowych UE.

Prawo do rzetelnego procesu oraz prawo do obrony są przewidziane w art. 47 i 48 Karty praw podstawowych UE, a także w art. 6 europejskiej konwencji praw człowieka.

W czerwcu 2011 r. Komisja przedstawiła trzeci środek mający na celu zagwarantowanie dostępu do adwokata oraz prawa do kontaktu z bliskimi ([IP/11/689](#)). Wniosek ten jest obecnie przedmiotem dyskusji w Parlamencie Europejskim i Radzie.

Informacje dodatkowe

Strona internetowa wiceprzewodniczącej Viviane Reding, unijnej komisarz ds. sprawiedliwości:

<http://ec.europa.eu/reding>

Portal informacyjny Dyrekcji Generalnej ds. Sprawiedliwości:

http://ec.europa.eu/justice/newsroom/index_en.htm

Komisja Europejska – prawa podejrzanych i oskarżonych:

http://ec.europa.eu/justice/criminal/criminal-rights/index_en.htm

Osoby do kontaktów:

[Mina Andreeva](#) (+32 2 299 13 82)

[Natasha Bertaud](#) (+32 2 296 74 56)

Orientacyjny wzór pouczenia o prawach:

Jedynym celem niniejszego wzoru jest pomoc organom krajowym w opracowaniu ich pouczenia o prawach na poziomie krajowym. Państwa członkowskie nie są zobowiązane do stosowania niniejszego wzoru. Przy opracowywaniu swojego krajowego pouczenia o prawach państwa członkowskie mogą zmienić niniejszy wzór celem dostosowania go do swoich przepisów krajowych i uzupełnienia go o dodatkowe użyteczne informacje. Pouczenie o prawach państwa członkowskiego musi zostać przekazane w chwili zatrzymania lub aresztowania. Nie stanowi to jednak przeszkody dla państw członkowskich w udzielaniu osobom podejrzanym lub oskarżonym pisemnej informacji w innych sytuacjach w trakcie postępowania karnego.²

Jako osobie zatrzymanej lub aresztowanej przysługują Ci następujące prawa:

A. POMOC ZE STRONY ADWOKATA/UPRAWNIENIE DO POMOCY PRAWNEJ

Masz prawo do poufnej rozmowy z adwokatem. Adwokat jest niezależny od policji. Poproś policję, jeżeli potrzebujesz pomocy w skontaktowaniu się z adwokatem; policja udzieli Ci pomocy. W niektórych przypadkach pomoc może być bezpłatna. Poproś policję o dodatkowe informacje.

B. INFORMACJE DOTYCZĄCE OSKARŻENIA

Masz prawo wiedzieć, dlaczego zostałeś zatrzymany lub aresztowany i o co jesteś podejrzany lub oskarżony.

C. TŁUMACZENIE USTNE I PISEMNE

Jeżeli nie mówisz językiem, którym posługuje się policja lub inne właściwe organy, lub go nie rozumiesz, masz prawo do bezpłatnej pomocy tłumacza ustnego. Tłumacz ustny może Ci pomóc w rozmowie z adwokatem i musi zachować poufność tej rozmowy. Masz prawo do tłumaczenia pisemnego przynajmniej stosownych części istotnych dokumentów, w tym wszelkich decyzji sądowych, na podstawie których Cię zatrzymano lub aresztowano, każdego zarzutu lub aktu oskarżenia oraz każdego wyroku. W niektórych okolicznościach możesz uzyskać tłumaczenie lub streszczenie w formie ustnej.

² *According to Article 4(1), the Letter of Rights shall be given upon arrest/detention. This however shall not prevent Member States from providing suspected or accused persons with written information in other situations during criminal proceedings.*

D. PRAWO DO ODMOWY SKŁADANIA WYJAŚNIEŃ

Podczas przesłuchania przez policję lub inne właściwe organy nie musisz odpowiadać na pytania dotyczące zarzucanego przestępstwa. Twój adwokat pomoże Ci w podjęciu decyzji.

E. DOSTĘP DO DOKUMENTÓW

Gdy jesteś zatrzymany i aresztowany, Ty (lub Twój adwokat) macie prawo dostępu do istotnych dokumentów, które są Ci potrzebne, aby zakwestionować zatrzymanie lub aresztowanie. Jeżeli Twoja sprawa zostanie przekazana do sądu, Ty (lub Twój adwokat) będziecie mieli prawo dostępu do materiału dowodowego na Twoją korzyść lub na Twoją niekorzyść.

F. POINFORMOWANIE OSÓB TRZECICH O TWOIM ZATRZYMANIU LUB ARESZTOWANIU/POINFORMOWANIE TWOJEGO KONSULATU LUB AMBASADY

Gdy jesteś zatrzymany lub aresztowany, powinieneś zgłosić policji, jeżeli chcesz, aby ktoś – na przykład członek rodziny lub Twój pracodawca – został poinformowany o Twoim aresztowaniu. W niektórych przypadkach prawo do poinformowania osoby trzeciej o Twoim aresztowaniu może być tymczasowo ograniczone. W takich przypadkach policja poinformuje Cię o tym.

Jeżeli jesteś cudzoziemcem, zgłoś policji, jeżeli chcesz, aby o Twoim aresztowaniu został poinformowany Twój konsul lub ambasada. Zgłoś również policji, jeżeli chcesz skontaktować się z urzędnikiem Twojego konsulatu lub ambasady.

G. PILNA POMOC MEDYCZNA

Gdy jesteś zatrzymany lub aresztowany, masz prawo do pilnej pomocy medycznej. Poinformuj policję, jeżeli potrzebujesz takiej pomocy.

H. OKRES POZBAWIENIA WOLNOŚCI

Po zatrzymaniu możesz być pozbawiony wolności przez maksymalny okres ... [wstawić stosowną liczbę godzin/dni]. Po upływie tego okresu musisz zostać zwolniony albo przesłuchany przez sędziego, który podejmie decyzję o dalszym okresie aresztowania. Poproś adwokata lub sędziego o informacje dotyczące możliwości zakwestionowania zatrzymania, oceny zasadności decyzji o aresztowaniu lub wystąpienia o zwolnienie tymczasowe.